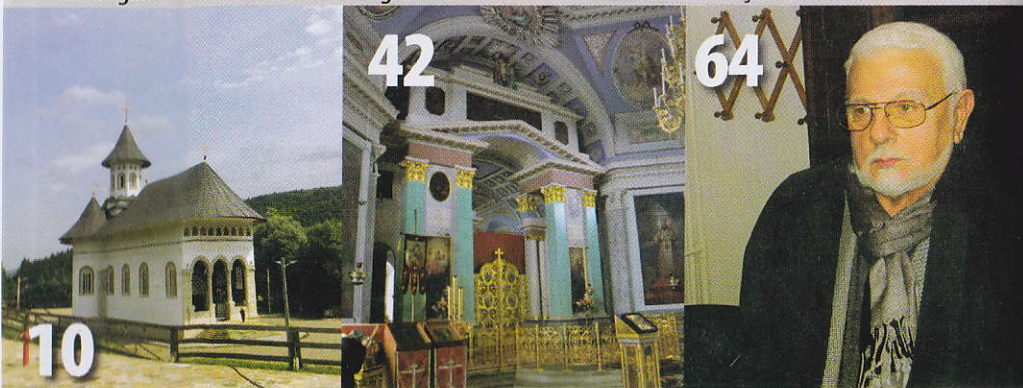

Credința la români	Credința în lume	Orientări de credință
Nifoniada: Sfântul Nifon sărbătorit la Târgoviște 6	Documentar: Sfântul Dimitrie de Rostov 42	Interviu: «În pușcărie L-am regăsit pe Dumnezeu» 64
Popasuri duhovnicești: Sihăstria Putnei: o taină la îndemână 10	Reportaj: Repere ascetice ale sfinților din Egiptul creștin 48	Evocări: Părintele Nicolae Bordașiu, mărturisitorul 69
Reportaj: Mănăstirea Sfântul Dionisie Exiguul 16	Lavrele Rusiei: Tolga, Tolga... 54	Amintiri esențiale: Stareți din Moldova 72

Dragi cititori,

Avem o veste foarte bună: pe site-ul nostru (www.lumeacredintei.com) a apărut opțiunea de a putea vizualiza revistele noastre în format electronic. Așadar, orice persoană din orice țară, la orice oră poate vizualiza orice număr dorește din revistele noastre, în format pdf, la un preț mai mic decât varianta tipărită. Această facilitate sperăm să fie accesată în primul rând de românii creștin-ortodocși din diaspora, în condițiile în care costurile serviciilor poștale au crescut enorm. Plata se face printr-un site specializat, în condiții de siguranță deplină.

Lectură plăcută!

Redacția

Gadara 2.0

Răzvan BUCUROIU

Ateii și progresiștii pare că s-au instalat definitiv, ca discurs public, în societatea românească. Până acum doi-trei ani, vocea lor era mai adumbrită și, oricum, mai rezonabilă. Unde este un Remus Cernea, unde este un Emil Moise și atâția alții care au contestat prezența lui Hristos în mijlocul oamenilor, în spațiile publice, în școli, spitale etc.? Ehei, ce vremuri, ce ateii „rezonabili”! Mai mare plăcerea să fi stat de vorbă cu ei, pe când acum... Acum lucrurile s-au schimbat radical.

Mișcarea progresistă, cu vârful de lance în zona politică, a căpătat o voce distinctă în persoana lui Andrei Caramitru, fiul marelui actor aromân Ion Caramitru. De ceva vreme observ, cu amuzament, faptul că inteligenția creștină se dă de ceasul morții combătându-i discursul violent, contrarându-i ieșirile publice, demontându-i argumentele anticreștine, anticlericale etc. A ajuns un fel de bau-bau, o sperietoare ideologică a credincioșilor. Dar totul este o țintă falsă. Căci lui Andrei

Caramitru îi este „îngăduit” să facă toată manopera asta dubioasă, tot circul, tot *show*-ul acesta îndoielnic – atât ca dezbateri de idei, cât și ca nivel al discursului. Invecție, agresiuni verbale, năduf și exasperare – cam la atât se poate rezuma prestația din spațiul public a respectivului, în opinia mea.

Însă afirm că îi este „îngăduit” să se poarte așa tocmai pentru a face *diferența* între el și ceilalți ortoci ai lui. Între discursul său agresiv și moderația celorlalți. Între radicalismul său și echilibrul restului, al celor din grup. Bine gândit, nu?

„Nebunul satului” era o expresie care tocmai asta arăta: diferența dintre o conduită normală și una exagerată, deviată. Iar „nebul satului” era cel care juca rolul de paratrăsnet al comunității, el prelua energiile negative, sudălmile și frustrările colective, de el se radea tocmai pentru a nu rade oamenii unii de alții. Cu alte cuvinte, acest statut avea o funcție de exorcizare publică, un rol de igienă socială foarte bine definit.

Toată această poveste mi-a amintit un comentariu al lui Nicolae Steinhardt la *Evangelia după Matei*, mai precis la episodul vindecării demonizatu-lui din Gadara. Țineți minte: demonii intră în turma de porci (vreo 2000!), care se aruncă în Marea Galileii, iar sătenii dau fuga, uluiți, să vadă acest fapt nemaipomenit. Și comentatorul ne încendează că nu atât paguba suferită prin pierderea porcilor i-a determinat pe gadareni să îi ceară lui Iisus să le părăsească imediat ținutul, ci faptul că au pierdut reperul negativ, pe „nebul satului”. Din acel moment, oricare dintre ei putea să îi ia locul! Ceea ce atrăgea schimbarea raporturilor sociale din întreaga comunitate...

Dar noi nu trebuie să ne înșelăm în aceste privințe. Andrei Caramitru nu e singur în demersul său anticreștin, tovarășii lui îi împărtășesc idealul întocmai, fără rest. Ci el este doar cel care îi dă viață pe Facebook, asumându-și poziția de „lunetist” solitar. Ce e așa de greu de înțeles?

Sfântul Nifon

Respect pentru oameni și cărți

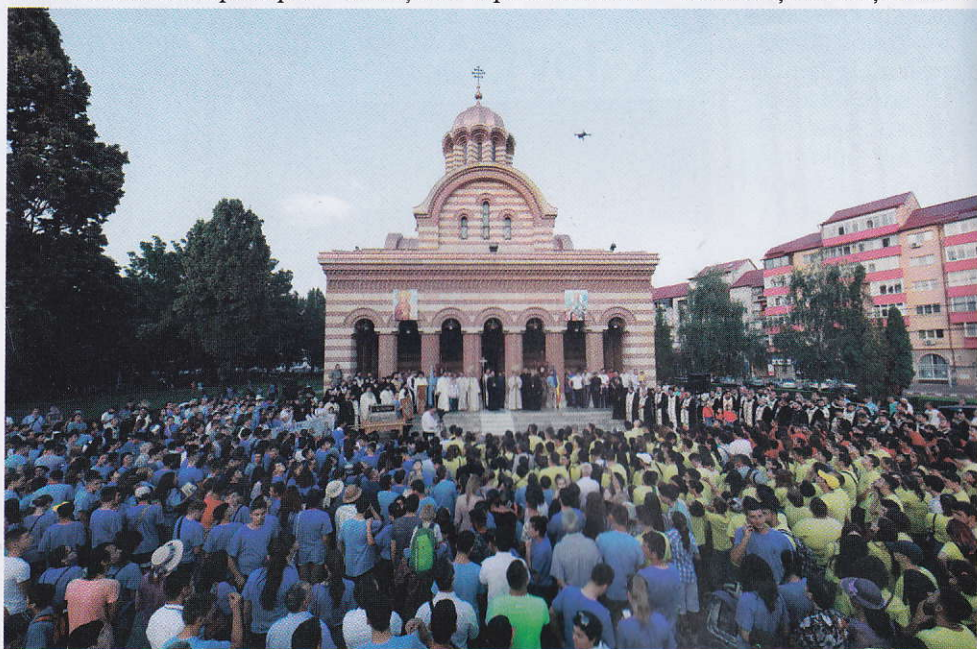
sărbătorit la Târgoviște

A dăruit Dumnezeu neamului nostru, ca semne ale milostivirii și iubirii Sale, nenumărați sfinți care ne străjuiesc parcursul istoric și care se constituie în semne de încredere și speranță, adevărate făclii pe drumul vieții, ce ne îndrumă, ne luminează și ne încălzesc existența cu faptele lor minunate. La Târgoviște, cea dintâi cetate a tiparului vechi românesc, unde a fost tipărit primul Liturghier ortodox din lume, capitala munteană istorică și reședință a ierarhilor Țării Românești pentru o lungă perioadă de timp, Sfântul Ierarh Nifon, Patriarhul Constantinopolului și Întâistătătorul Bisericii din Țara Românească, este cinstit, an de an, ca ocrotitor al Târgoviștei și al Eparhiei, cu multă evlavie și râvnă.

Anul acesta, cum a devenit deja o tradiție, mult așteptatele ceremonii liturgice au fost deschise sâmbătă, 10 august, de Pelerinajul Tinerilor din Arhiepiscopia

Târgoviștei. La acesta au luat parte peste 3.000 de tineri din parohiile Arhiepiscopiei Târgoviștei, dar și de la școlile din oraș, și s-a desfășurat după finalizarea

Vecerniei, ce a avut loc pe podiumul liturgic special amenajat în apropierea Catedralei mitropolitane. La moment au luat parte și numeroși credincioși din oraș. Cu acest

prilej, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Nifon a adresat tinerilor prezenți un cuvânt de învățătură și de binecuvântare și a oferit daruri și „Diploma de Excelență Sfântul Ierarh Nifon” pentru 14 elevi din Eparhia noastră care au obținut rezultate deosebite la Olimpiada Națională de Religie, în anul școlar 2018-2019, precum și profesorilor care i-au îndrumat. După încheierea procesiunii, ce s-a desfășurat prin centrul istoric al orașului, cu opriri la Mănăstirea Stelea și la statuia Sfinților Martiri Brâncoveni, participanții s-au închinat la racla cu moaștele Sfântului Ierarh Nifon și au luat parte la Slujba Acatistului Sfântului, momente ce au avut loc în fața Catedralei eparhiale.

Căldura zilei a fost

transformată, duhovnicește, în ardore spirituală, intensitatea trăirii creștine, bucuria întâlnirii și a comuniunii creând o atmosferă cu adevărat incandescentă. Tinerii au dorit să mărturisească, cu entuziasmul tinereții lor, cu frumusețea lor sufletească, faptul că pentru ei credința înseamnă totul, că ceea ce au crezut înaintașii noștri le conformează și lor viața. Iar cum bucuria deplină nu este decât cea împărtășită, au dorit să ofere celorlalți tineri, nu numai din Târgoviște, dar și din țară, o mărturie a întâlnirii lor cu Domnul Cel viu, pe calea vieții, acum și aici, în istorica Cetate de Scaun munteană.

A doua zi, duminică, 11 august 2019, încă de la primele ore ale dimineții, cu nerăbdare și cu bucurie, mii de

pelerini au început să vină în spațiul din apropierea Catedralei din Târgoviște, acolo unde racla cu moaștele Sfântului Ierarh Nifon a fost scoasă spre închinare, înainte de săvârșirea slujbei Utreniei.

Bucurie, comuniune, ardore, nerăbdare sunt numai câteva din expresiile trăirii credincioșilor, care, uitând sau mai bine zis nepăsându-le de arșița zilei, au venit să se roage lui Dumnezeu, prin mijlocirea primului sfânt canonizat la noi, la români – Sfântul Ierarh Nifon.

Așa cum este firesc în tradiția noastră ortodoxă, momentul central al evenimentului a fost constituit de Sfânta Liturghie, oficiată de către Înaltpreasfinția Sa, alături de oaspeți de seamă, precum Înaltpreasfințitul Părinte

Mitropolit Bartholomeu de Smirna, din cadrul Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Gabriel de Nea Ionia și Filadelfia din cadrul Arhiepiscopiei Atenei, Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, Preasfințitul Părinte Veniamin, Episcop al Basarabiei de Sud, Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii, Preasfințitul Părinte Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei, și Preasfințitul Părinte Siluan, Episcopul Ortodox Român al Ungariei și Locțiitor al Episcopiei Daciei Felix, Preacuviosul Părinte Petru, Starețul Mănăstirii Dionisiu din Sfântul Munte Athos, Pr. prof. univ. dr. Ioan Saucă, Directorul Institutului Ecumenic de la Bossey – Elveția, și numeroși preoți și diaconi.

Cu înțelepciune și eleganță, Mitropolitul Nifon a vorbit despre importanța spirituală și misionară a Sfântului Ierarh Nifon, protectorul Eparhiei noastre, primul sfânt

canonizat pe teritoriul țării noastre și marele reorganizator al Bisericii muntene de la începutul secolului al 16-lea, cel care a marcat în mod rodnic viața spirituală și culturală de la noi, pentru multă vreme. Înalțul Ierarh a arătat că Sfântului Ierarh Nifon îi datorăm îndemnul repetat și insistenț de utilizare a tiparului în misiunea pastorală a Bisericii noastre, de care atât Voievodul Radu cel Mare, cât și Sfântul Voievod Neagoe Basarab au ținut seama, ei sprijinind tipărirea de către ieromonahul Macarie a vestitelor sale capodopere.

După aceea, Chiriarul a lansat câteva volume, tipărite cu acest prilej de către Editura Arhiepiscopiei Târgoviștei, și anume: *Sfântul Neagoe Basarab – voievod al culturii ortodoxe românești – 10 ani de la proclamarea locală a canonizării sale, Tiparul de la Târgoviște în cultura și misiunea Ortodoxiei românești, Udriște*

Năsturel – credincios promotor al Ortodoxiei și culturii românești – 360 ani de la trecerea la cele veșnice și Viața și Acatistul Sfântului Ierarh Nifon, Patriarhul Constantinopolului și Mitropolitul Țării Românești și broșurile misionare intitulate: *Valori tradițional-creștine ale satului românesc și Noile mijloace de comunicare socială – un Areopag al timpului nostru*, fiecare fiind tipărită în 10.000 de exemplare, urmând a fi oferite tinerilor din Eparhia noastră.

Înaltpreasfinția Sa a ținut, la două decenii de arhipăstorie pe tronul arhieresc de la Târgoviște, să mulțumească cu recunoștință colaboratorilor, clericilor și credincioșilor, care în această perioadă i-au acordat sprijinul în îndeplinirea îndatoririlor vlădicești, ca de altfel tuturor celor care își manifestă atașamentul față de valorile noastre tradiționale, românești și creștine, le trăiesc și le promovează în viața

cotidiană sau în spațiul virtual.

Trebuie precizat că a devenit de fapt o tradiție ca, la această sărbătoare, Mitropolitul Nifon să lanseze volume special tipărite, ce aduc înaintea contemporanilor noștri personalități, instituții sau evenimente ale istoriei credinței și neamului nostru, ca mărturie a culturii și a spiritualității ce a înflorit, de-a lungul timpului, la Târgoviște. De asemenea, în Arhiepiscopia Târgoviștei sunt marcate, anul acesta, mai multe aniversări. Este vorba de un deceniu de la aducerea moaștelor Sfântului Ierarh Nifon de la Mănăstirea Dionisiu din Muntele Athos și așezarea lor în Catedrala din Târgoviște, pentru totdeauna și de cei zece ani de la proclamarea locală a canonizării Sfântului Voievod Neagoe Basarab, cel mai cunoscut fiu duhovnicesc al Sfântului Ierarh, cel care ne oferă, peste veacuri, un desăvârșit exemplu de politician creștin.

Înalțul Ierarh a oferit, la finalul Sfintei Liturghii arhieresti din ziua de 11 august, „Diploma de Excelență Sfântului Ierarh Nifon” și daruri pentru 11 elevi din Eparhia noastră, care au obținut, în anul școlar recent încheiat, premii la Olimpiadele și Concursurile Naționale la diferite discipline, precum și profesorii care i-au îndrumat. Ca și momentul din ziua de 10 august, acesta se dorește a fi un mod de susținere a performanței educaționale și o modalitate de a arăta faptul că Biserica noastră străbună încurajează, ca întotdeauna, de altfel, cultura, educația și știința.

Mitropolitul Bartholomeu de Smirna a rostit, după citirea Sfintei Evanghelii, o omilie în care a evidențiat câteva din momentele cele mai importante ale vieții și activității Sfântului Ierarh Nifon, aprofundând isihia, rugăciunea și iubirea ca determinante existențiale demne de urmat.

La finalul ceremoniilor liturgice a avut loc resfințirea catapetesmei Catedralei, după ce aceasta a fost restaurată, așa cum se cuvine, căci este vorba de ctitoria Sfântului Voievod Neagoe Basarab, cel mai cunoscut ucenic al Sfântului Ierarh Nifon.

La eveniment au luat parte peste 20.000 de pelerini și închinători, precum și autorități locale, județene și naționale, sărbătoarea fiind transmisă în direct pe Facebook și de postul de televiziune TVR 3.

Prin timp, Târgoviștea poartă, cu vrednicie, amprenta Sfântului Ierarh Nifon și duce, ca o ofrandă, mai departe, flacăra credinței și mărturisirea a ceea ce Domnul face minunat, în istoria mântuirii, pentru noi și neamul nostru!

Preot Dr. Ionuț Adrian Ghibanu

Vicar Eparhial al Arhiepiscopiei Târgoviștei

Sihăstria Putnei: o taină la îndemână

Există teoria *talentului secund*, care afirmă că orice persoană mai are la dispoziție, pe lângă harisma care o evidențiază în mod cert, și o altă abilitate la fel de consistentă în formă și cantitate. Iar aceasta, dacă e pusă în lucrare, poate egala cu ușurință talentul principal, care deja a consacrat respectiva persoană. Această teorie, enunțată cândva de maestrul Sorin Dumitrescu, a fost verificată de mine recent, dar nu pe o persoană anume, ci pe o... obște!

Frumusețea chiar poate salva lumea?

Cine ar fi crezut că în proximitatea duhovnicească a Mănăstirii Putna – care reverberază entuziasm liturgic și identitar peste întreaga

Bucovina! – poate crește o altă lavră la fel de semeață în Hristos? Cine ar fi zis că tehnica mântuirii prin asceză și prin frumusețe se poate dezvolta și cizela nestingherit, la doi pași de faimosul așezământ ștefanian? Cine s-ar fi gândit că fluxul istoriei

anahoretice de excepție pulsează la fel de viu pe văile care flanchează „Ierusalimul neamului românesc”? Și cine ar fi bănuir că închinătorii vor apuca drumul la stânga într-un număr atât de mare (patru-cinci sute în fiecare duminică), chiar înainte

Popasuri
duhovnicești

de a intra în cea mai cunoscută și iubită vatră de rugăciune a Moldovei? Desigur, Putna rămâne piatra cea din capul unghiului, însă ceea ce a înfăptuit starețul Nectarie Clinci la Sihăstria Putnei, în numai 20 de ani, ține de domeniul incontestabil al unei minuni la lumina zilei.

Auzisem de la mai mulți prieteni (cel mai înfocat vestitor al realităților de aici fiind Radu Preda) despre locul cu pricina, însă pașii nu m-au purtat vreodată pe aceste coordonate ale geografiei noastre spirituale. Deși fusesem la Putna în nenumărate rânduri, cei trei kilometri pe vale în sus nu i-am parcurs vreodată. Așa sunt lucrurile lui Dumnezeu: deopotrivă ascunse, dar totuși la vedere! Trebuie să ai ochi sau trebuie ca ceva să se miște în tine spre a vedea ceea ce aveai oricum sub priviri. Iar Sihăstria Putnei este o astfel de realitate: o taină la îndemână, un tâlc lesne descifrabil. Și cheia cifrului este, în acest caz, frumusețea. Așa au ales călugării de aici să-și exprime bucuria în Hristos și să o vestească și altora: prin frumusețe! Frumusețe frustă, necondiționată, nesofisticată. Nu e acel delir estetic bătos, musai demonstrativ, nu este frumusețea care vrea să obțină de la privitor acel „oau!”, nu caută un narativ flamboiant, strivitor. Dimpotrivă. Biserica mare, cea mică, cea de lemn, chiliile, arhondaricul și toate celelalte par a fi acolo de când lumea, ținute în peisajul mirific încă de la facerea lumii încoace. *Fireshul* este cel care

dă tonul muzicii arhitecturale (iar la randu-i „arhitectura este muzică solidificată” – asta știm de la Goethe din *Scrisoarea către Eckermann*), însă totul are smernia unei icoane. Aici e cheia! Frumusețea, dacă nu e iconică, apare ca un gest gratuit, devine un act de superficializare emoțională, situat doar la nivel de organ – ochiul. Dacă sufletul nu este atins în alcătuirile lui adamice, în abisurile lui „din veșnicie”, acea artă are doar rolul de a atenua imperfecțiunea lumii, de a rotunji cumva colțurile realității. Nu atinge și nu stârnește energiile lăuntrice, entuziasmul acela care duce, teleghidat, la Dumnezeu. Și „semnătura” vizuală a Mănăstirii Sihăstria Putnei

definește amprenta ei harică, iar acest fapt uimește și cucerește instantaneu.

Apocalipsă amănată la Sihăstria Putnei

La Sihăstria Putnei am ajuns la invitația părintelui Hrisostom Rădășanu, inițial călugăr al lavrei, „dislocat” de ani buni la centrul mitropolitan din Iași. Lucrează în proximitatea Mitropolitului Teofan, cu toată dăruirea unui monah serios și loial, însă când vine vorba despre locul de baștină duhovnicească, discuția se adâncește și capătă accente sufletești și sincerități spontane. Și îl înțeleg perfect. Mai ales văzând obștea de peste 50 de suflete, încheată în jurul părintelui stareț.